L. s. 709/84.

Alleg. 66.

Sprawozdanie

komisyi konkurencyjnej z projektem noweli do ustawy o konkurencyi kościelnej z dnia 15. Sierpnia 1866. i rezolucyi do c. k. Rządu.

Wysoki Sejmie!

Na posiedzeniu z dnia 13. Września 1882. poruczył Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu, aby na bieżącej lub najbliższej sesyi przedłożył Wysokiemu Sejmowi projekt nowej ustawy konkurencyjnej.

Wywiązując się z tego polecenia Wydział krajowy przedłożył sprawozdaniem z dnia 22. Czerwca 1883. projekt ustawy przekazanej osobnej komisyi uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 16. Września 1833.

Komisya opracowała na podstawie projektu Wydziału krajowego swój projekt, który zarówno z wydziałowym opiera się na tych samych zasadach głównych, co ustawa konkurencyjna dotąd obowiązująca a liczy się z konieczności z postanowieniami ustawy państwowej z dnia 7. Maja 1884.

Sprawozdaniem komisyi z dnia 13. Października 1883. przedłożony projekt wszedł na porządek dzienny posiedzenia w dniu 4. Września 1884. odbytego, a po przeprowadzonej rozprawie ogólnej Wysoki Sejm uchwalił: „Sprawozdanie o ustawie konkurencyjnej zwraca się komisyi sejmowej, ażeby w obec objawionych w toku ogólnej rozprawy zdań i w obec złożonego dzisiaj ze strony c. k. Rządu oświadczenia, przedłożony projekt do ustawy ponownie wzięła pod rozwagę i Sejmowi jak najrychlej zdała sprawę“.

Ponieważ już 10. Września I. sesya bieżącego peryodu Sejmu została zamkniętą, komisya nie mogła tej uchwale uczynić zadość.

Wszelako na posiedzeniu z dnia 12. Września 1884. I. sesyi swej uchwalił Wysoki Sejm na wniosek p. hr. Golejewskiego, wybrać osobną komisyę celem przedłożenia Wysokiemu Sejmowi projektu do zmiany ustawy z dnia 15. Sierpnia 1866. o konkurencyi kościelnej i na posiedzeniu następnem komisyę tę wybrał.

Nowa komisya poczuwała się do obowiązku zastósowania się do uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 4. Września 1884.; ztąd też wzięła pod rozwagę objawione w toku ogólnej rozprawy zdania, które się jednomyślnie sprzeciwiały obarczeniu gmin, z powodu zwolnienia właścicieli obszarów dworskich w parafii dotyczącej niezamieszkałych od datków konkurencyjnych — nowym, siły ich przechodzącym ciężarem. Natychmiast wszakże w §. 35. ustawy państwowej z 7. Maja 1874. napotkała na zaporę nie dozwalającą wstąpić na wskazaną w ogólnej rozprawie drogę. Rzecz ta wymaga dokładniejszego objaśnienia.

Ustawa państwowa z 7. Maja 1874. orzeka w §. 35.: „Ogół katolików tego samego obrządku w parafii mieszkających stanowi gminę parafialną“. Konsekwentnie też w §. 36. przepisuje, że w razie potrzeby należy na członków gminy parafialnej nałożyć podatki, t. j. datki konkurencyjne. Z tego wynika, że w gminie parafialnej niezamieszkali, chociaż w gminie parafialnej posiadający majątek nieruchomy, nie są obowiązani do opłat konkurencyjnych. Zatem poszłoby, że właściciele obszarów dworskich, które u nas połowę, nawet dwie trzecie całego obszaru parafialnego gminy zajmują, od konkurencyi zupełnie byli uwolnieni. Cały przeto ciężar konkurencyjny spadłby w licznych parafiach na gminy, któreby ponosić go nie zdołały. Przeciążenie takie wywołałoby niezawodnie kościołów upadek, z jego zgubnymi skutkami pod względem religijno-moralnym; zachwiałoby więc najpotężniejszą ładu społecznego podstawę.

Włościanie nigdy się o tem nie przekonają, aby zwolnienie od konkurencyi obszarów dworskich właścicieli, posiadających w parafii rozległe majątki nieruchome, nie było z wielką dla nich krzywdą, ztąd też przy każdej rozprawie konkurencyjnej zaostrzy się rozjątrzenie. — Jakoż postanowienie §. 39. ust. państwowej uzasadnić niepodobna ze względu, że do konkurencyi przyczyniają się wprawdzie osoby, lecz w miarę opłacanego w obrębie parafii podatku stałego. Podatek zaś ten uiszcza właściciel obszaru dworskiego od dochodu z majątku nieruchomego katastrem oznaczonego czy w parafii mieszka lub nie mieszka; dalej okoliczność, że namieniony właściciel nie mieszka w parafii, jak nie umniejsza dochodu jego, tak też nie uchyla jego obowiązków względem kościoła, który acz nie jemu samemu, toć jego oficyalistom i licznej czeladzi we wszelkich potrzebach duchownych służy i wreszcie umoralnienie ludu za wpływem kościoła nie powinno i nie może dla właściciela obszaru dworskiego być obojętne nawet ze względu jego dla społeczeństwa obowiązki.

Nie sposób też boleśniej przemilczeć prawdy, że w naszym kraju przechodzą corocznie znaczne przestrzenie ziemskich majątków dworskich i włościańskich w ręce niechrześcian lub obcych w kraju nie mieszkających. Pierwsi na mocy ustaw międzywyznaniowych wolni są od konkurencyi na potrzeby obcego im wyznania — temu zaradzić nie podobna, jeżeli zaś w myśl §. 35. ust. państw. i drudzy t. j. właściciele obszarów ziemskich w parafii niezamieszkali od tego obowiązku będą zwolnieni — niedługo trzeba będzie na to czekać, że w mnogich parafiach utrzymanie kościołów i budynków plebańskich stanie się po prostu niemożliwem.

Jakie z tego powstaćby musiało zamięszanie, jakie poziomu religijnego i moralnego obniżenie, jaka kościołów ruina, jaka dla społeczeństwa naszego szkoda, opisywać chyba zbyteczne.

Uwagi powyższe przeświecały też szanownym w rozprawie ogólnej w dniu 4. Września 1884. odbytej udział biorącym mowcom, którzy stanowczo i dobitnie wystąpili przeciw uchwaleniu ustawy, którąby uwalniała właścicieli obszarów dworskich w parafii nie zamieszkałych od konkurencyi, a w końcu oświadczono, że nie masz ani jednego członka w Sejmie, któryby w ogólności kiedykolwiek miał śmiałość i serce na pewne warstwy społeczne jakiekolwiek ciężary publiczne przerzucać. Dla tych też powodów Wysoki Sejm przedłożony projekt zwrócił komisyi.

Nie od rzeczy będzie nadmienić, że jak powołane §§. 35. i 36. ustawy państwowej uzasadnić nie podobna, tak też §§. te sprzeciwiają się prawu kościelnemu. Albowiem S. Con-

gregatio Concilii Tridentini Interpretum na podstawie praktyki władz kościelnych orzekła, że pociąganie do pokrycia wydatków konkurencyjnych tak zwanych forenses (qui possident fundus licet alibi degant) jest najzupełniej uzasadnionem. (Richter et Schulte Trident. P. 121. N. 8 i 9) Zasada wspomniana przeszła też do wielu partykularnych ustaw niemieckich. (Das preusische Gesetz vom 14. März 1845. Staats-Ministerialbeschluss vom 13. Februar 1882 — das sächsische Gesetz für die evangelische Kirche vom 8. März 1838. i inne).

Powyższe uwagi nasunęły komisyi myśl i dostatecznie uzasadniają potrzebę wniesienia do c. k. Rządu rezolucyi.

Oprócz powyżej wyłuszczonej okoliczności, zaszła w nowszych czasach jeszcze inna: na podstawie §§. 35. i 36. ust. państw. z dnia 7. Maja 1874. poczyna się w najnowszej dobie wyrabiać w trybunale administracyjnym praktyka uwalniania osób prawnych, „Skarb państwa, fundusz publiczny, stowarzyszenia lub gminy mające własność nieruchomą w obrębie jakiej parafii katolickiej“ od konkurencyjnych opłat, a tem przerzucania ciężaru konkurencyjnego z czynnika zamożnego, z łatwością go ponosić mogącego na kontrybuentów najpilniej ulżenia potrzebujących.

Zauważyć wszakże należy, że takie wspomnionych §§. rozumienie na chwiejnej spoczywa podstawie, czego najwymowniejszym dowodem sam trybunał administracyjny, który w orzeczeniu z dnia 24. Stycznia 1878. l. 109. (Sammlung B. II. N. 198.) wręcz przeciwnego był zdania, a jeszcze w orzeczeniu z dnia 18. Lipca 1882. (Sammlung B. VI. Nr. 1484.) tego samego trzymał się zapatrywania.

Chociaż zdaniem komisyi właśnie pierwotne zapatrywanie trybunału administracyjnego za uzasadnione uważać należy, przecież z przyczyny, że nowa praktyka poczyna się wytwarzać i przeważać, tudzież, że i c. k. komisarz rządowy wśród rozprawy ogólnej w dniu 4. Września 1884. przeprowadzonej w tymże duchu się oświadczył, komisya uznała za rzecz niezbędną celem usunięcia wszelkiej wątpliwości co do obowiązków konkurowania osób prawnych w myśl §. 10. krajowej ustawy z dnia 15. Sierpnia 1866. i tę okoliczność objąć rezolucyą.

Aby więc wspomniane zapory przez tylekrotnie wspomnianą ustawę państwową uchwaleniu ustawy naszym potrzebom i stosunkom odpowiedniej usunąć — komisya nie mogąc przystąpić do wypracowania projektu nowej ustawy, uchwaliła przedłożyć tylko nowelę do obecnie obowiązującej ustawy z pominięciem paragrafów, któreby sprzeczne były z ustawą państwową a przytem wnieść, jak wyżej udowodniono, niezbędną do c. k. Rządu rezolucyę.

Obecnie komisya przystępuje do uzasadnienia poszczególnych paragrafów idąc ich porządkiem w noweli umieszczonych jak następuje:

§. 4. Prestacye nałożone na parocha były przedmiotem licznych zażaleń duchowieństwa, a wszystkie konsystorze również w swych do Wydziału krajowego pismach oświadczyły się za zmniejszeniem rzeczonych opłat. Komisya uwzględniła je o tyle, iż zmieniła cyfrę tego §. na rzecz parocha zwalniając od prestacyi czysty dochód 500 (zamiast 400) zł. i wymierzając 3% aż do 200 (zamiast 100) a 5% do 400 (zamiast 200) zł. nadwyżki. Komisya była też zdania, że słuszną rzeczą kres położyć opłatom parocha, jeżeli z nich urósł fundusz zabezpieczający w zupełności utrzymanie budynków plebańskich. Umieszczono tedy w tym §. odpowiedni dodatek.

§. 9. Postanowienie tegoż paragrafu ustawy orzekające, że chociaż pewna część parafian ma osobny kościół i zabudowania dla duchownego kosztem tychże parafian utrzymywane, to przecież nie są oni przez to uwolnieni od konkurencyi na kościół i budynki parafialne. Wydział krajowy swem sprawozdaniem z dnia 23. Czerwca 1883. uznał za sprawiedliwe, jeżeli do tej filii nie ma exponowanego duchownego sprawującego wszystkie obowiązki parocha. W takim bowiem razie postawili oni te budynki dla swej wygody — aby uniknąć dalszej drogi do para-

fialnego kościoła, który sprawia im tę dogodność, że od czasu do czasu wysyła tam kapłana w celu odprawienia nabożeństwa Z tej zatem przyczyny nie mogą rościć sobie prawa do uwolnienia od obowiązków konkurowania do głównego kościoła, którego są parafianami. Jeżeli zaś przy takiej filii jest stale exponowany duchowny i spełnia z ramienia biskupa wszystkie czynności parocha, a parafianie tej miejscowości budują i utrzymują budynki kościelne i parafialne, wtenczas faktycznie mają parafię osobną i duszpasterza, nie słusznem więc byłoby, żeby jeszcze musieli do parafii głównej konkurować. Zgadzają się w tem także konsystorze i Rady powiatowe, które te kwestye badały.

Nadmienić jeszcze należy, że Wysoki Sejm odsyłając w dniu 13. Września 1882. petycyę gminy Brzózy królewskiej Wydziałowi krajowemu polecił, aby w przedłożeniu zmiany niektórych paragrafów ustawy konkurencyjnej również §. 9. w tym zmienił kierunku, aby jedna gmina nie mogła być pociąganą do konkurencyi dwóch kościołów lub zabudowań dla duchownych. Z tych powodów komisya zwalnia wspomnianej kategoryi kościoły filialne od obowiązku konkurowania do kościoła-matki.

§. 12. Chociaż Wydział krajowy w sprawiedliwem ocenieniu tej okoliczności, że stały ryczałt roczny na pokrycie wydatków z odprawianiem liturgii połączonych w najrzadszych wypadkach zgodzi się z istotną potrzebą, owszem będzie w najliczniejszych razach albo za mały albo za wielki, zatem proponował, aby komitet parafialny, w razie niedostateczności źródeł właściwych, wyznaczał corocznie na ścisłą potrzebę ograniczoną kwotę; toć przecież komisya uważając stały ryczałt roczny jako złe konieczne, a bądź co bądź za mniejsze niż corocznie przez komitet parafialny ustanawianie kwoty, co może łatwo spowodować nader przykre zatargi między parochem a parafianami i sprawę przez się drażliwą jeszcze bardziej zaostrzyć, tudzież z uwagi, że rozdział majątku ściśle kościelnego od beneficialnego, ani administracyą majątku kościelnego dotąd nie są przeprowadzone, nie zmieniła dotychczasowego postanowienia a jedynie uchyliła istniejącą dotąd pod tym względem różnicę między obrządkiem łacińskim a grecko-katolickim.

§. 14. określa zgodnie z postanowieniami noweli komitetu parafialnego czynności.

Pod l. 3. upoważnia komitet parafialny — ze względu, że mniejsze naprawy lub budowy bez zwłoki dokonane zapobiegają większym wydatkom — do uchwalania i przeprowadzenia we własnym zakresie budowy i naprawy, jeżeli koszta rocznie 100 zł. nie przekraczają.

Ze zakresu działalności komitetu parafialnego, którą ograniczyliśmy ściśle do spraw konkurencyjnych, wykluczyliśmy zawiadowanie majątkiem kościelnym, gdyż administracya majątku kościelnego — jak wyżej wspomniano lubo poruczona organom miejscowym (przełożonemu kościoła i reprezentacyi parafian) nie może być usuniętą z pod wpływu władz kościelnych, a mianowicie z pod naczelnego nadzoru i kontroli biskupa.

Zasada ta wypowiedziana w art. 30. konkordatu, mimo zmienionego dziś stosunku państwa do kościoła, pozostała nietkniętą, boć wypływa z przyznanej kościołowi ustawą zasadniczą autonomii (art. 15. ust. zasad. o ogólnych prawach obywateli z 21. grudnia 1867) i jest wyraźnie stwierdzona w ustawie z 7. maja 1874 (§. 43.).

Ztąd też faktyczne unormowanie administracyi majątku kościelnego nie da się przeprowadzić, pokąd nie przyjdzie do skutku zupełny rozdział majątku kościelnego od beneficyalnego. Sprawa ta już od r. 1838 jest u nas w toku i nie pozwoliła dotąd urządzić stosunków majątkowych kościelnych, jak to już się stało w innych prowincyach austryackich.

W tym stanie rzeczy możemy jedynie przemawiać za rozolucyą — którą też przedkładamy — wzywającą c. k. Rząd do ostatecznego uregulowania tej sprawy.

§. 16. Uwzględniając wniosek p. hr. Golejewskiego na posiedzeniu z dnia 1. lipca 1880. do Wydziału krajowego, jako komisyi specyalnej odesłanego, komisya nasza w III. al. projektuje: „Do powzięcia uchwały potrzebną jest obecność większej połowy uprawnionych do głosowania i absolutna większość obecnych. W braku kompletu należy na koszt winnych rozprawę odroczyć i na tym drugim terminie, bez względu na liczbę obecnych przeprowadzić.“

§. 19. Jest on dosłownym w brzmieniu w tymże paragrafie ustawy powtórzony — wszelako z opuszczeniem ostatniego jego ustępu, którego osnowa znachodzi się we właściwem miejscu §. 14.

§. 20. określa dokładnie obowiązki komitetu parafialnego ze względu na przeprowadzoną budowę lub reperacye.

§§. 21. i 22. omawiają atrybucye politycznej władzy powiatowej w sprawach konkurencyjnych — a łącznie z §. 14. przynaglają — co jest potrzebą powszechnie uznaną — komitet parafialny do spełnienia swych obowiązków.

Co do ustawy o ubezpieczeniu budynków kościelnych i plebańskich od pożaru.

Konsystorze i wielka rad powiatowych liczba domagają się przymusowej asekuracyi budynków kościelnych i plebańskich — rzec nawet można, że jest życzeniem przeważnej części kraju.

Z tego powodu, niemniej z uwagi, że zniszczenie przez ogień budynków wszystkich, a choćby niektórych, do zbyt ciężkich a niespodziewanych konkurencyę zniewala ofiar, od jakich ubezpieczenie budynków ją ochrania, komisya zgodnie z projektem Wydziału krajowego proponuje odpowiednią asekuracyę ustawy. — Obowiązek zabezpieczenia budynków kościelnych i plebańskich od pożaru — zdaniem komisyi może być na konkurencyę nałożony, gdyż poniekąd właścicielem tych budynków jest parafia, która je stawia i utrzymuje kosztem konkurencyi, zaczem: majątku kościelnego, parocha, patrona, obszarów dworskich i gmin, im też przynosi korzyść, zasłaniając ich od nieprzewidzianych wielkich nakładów, a w niejednym wypadku z uszczerbkiem ich religijno-moralnych potrzeb.

W trzech paragrafach rzeczonej ustawy proponuje komisya ubezpieczenie budynków kościelnych i plebańskich od ognia i urządza sposób pokrycia wydatków na toż ubezpieczenie.

Komisya spodziewa się, że projekt nie spotka się z żadnym zarzutem.

Co do parafialnego funduszu zapasowego.

Idąc za życzeniem dobitnie objawionem we wszystkich sprawozdaniach Ordynaryatów i Rad powiatowych, mając na oku niezaprzeczone korzyści, jakie nadarza parafialny fundusz zapasowy, zgodziła się jednomyślnie komisya na utworzenie tegoż funduszu, lubo doświadczenie w tym względzie zdawało się przeciwko temu przemawiać.

Wiadomo, że ustawa z 2. Lutego 1867 przepisała utworzenie funduszu zapasowego w każdej parafii, wiadomo również, że już w następnym roku Wysoki Sejm uchwalił zniesienie tej ustawy (ust. z 12. Grudnia 1868), ponieważ powszechną u ludu wzbudziła niechęć. Świadczą wszakże rozprawy sejmowe nad obu ustawami, że przyczyną tego nie była bynajmniej sama rzecz, lecz raczej jej przeprowadzenie. Ustawa z r. 1867 nałożyła bowiem datki konkurencyjne w formie pogłównego, które opłacać mieli, z wyjątkiem ubogich, wszyscy parafianie od 16. do 50. roku życia w rocznej ilości 10 ct. Rozkład tem niestósowniejszy, że zresztą datki konkurencyjne opłacają się w miarę podatków. Jeżeli jednak rozłożymy opłaty na fundusz zapasowy według tej samej miary, co inne prestacye konkurencyjne, to znika owa niesprawiedliwość — a pozostaje tu wielce praktyczna dogodność, że ciężar konkurencyjny rozkłada się na dłuższe lata a tem samem staje się mniej dotkliwym, że nadto mając do rozporządzenia jakikolwiek fundusz można rychlej wziąć się do reperacyi i zapobiedz w ten sposób znaczniejszym wydatkom.

Ponieważ przepisów o utworzeniu funduszu zapasowego nie podobna było w noweli umieścić, komisya osobną o rzeczonym funduszu przedkłada ustawę, analogicznie opracowaną — ze zmianą zasady o rozkładzie opłat — z ustawą z dnia 2. Lutego 1867.

W myśl całego wywodu powyższego komisya wnosi:

Wysoki Sejm raczy:

1/. I. uchwalić: a) załączoną 1/. nowelę.

2/. „ b) „ 2/. ustawę ad A).

3/. „ c) „ ustawę 3/. ad B).

II. uchwalić rezolucye:

Wzywa się c. k. Rząd aby

1. wyjednał w drodze ustawodawczej zmianę ustawy państwowej z dnia 7. Maja 1874 (Dz. ust. państ. Nr. 50) w tym kierunku, iżby

a) mocą ustawy krajowej mogli być pociągani do konkurencyi kościelnej także katolicy odnośnego obrządku nie mieszkający w parafii, jeżeli w jej obrębie posiadają majątki nieruchome;

b) aby obowiązek konkurencyi kościelnej osób prawnych w myśl §. 10, krajowej ustawy z 15. Sierpnia 1866 żadnej nie ulegał wątpliwości;

2. w myśl istniejących przepisów przeprowadził jak najrychlej rozdział majątku ściśle kościelnego od majątku beneficyalnego;

3. postarał się we właściwej drodze o uregulowanie administracyi majątku ściśle kościelnego.

Lwów dnia 5. Października 1884.

Przewodniczący:
Ks. Biskup ***Solecki.***

Sprawozdawca:
Ks. ***Buchwald.***

Ustawa

z dnia . . . . mocą której zostają zmienione niektóre postanowienia ustawy z dnia 15. Sierpnia 1866 (Dz. ust. kraj. XIV. z dnia 30. Grudnia 1866) o pokryciu kosztów stawiania i utrzymywania budynków kościelnych i plebańskich w parafiach wyznania katolickiego, tudzież sprawiania przyrządów i sprzętów kościelnych.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam co następuje:

Art. I.

§§. 4., 9., 12., 14., 16., 19., 20., 21., 22. ustawy z 15. Sierpnia 1866 o konkurencyi kościelnej przestają obowiązywać, a mają odtąd brzmieć:

§. 4. Do innych wydatków budowniczych przy zabudowaniach plebańskich i gospodarskich przyczyniać się powinien paroch wtedy, jeżeli czysty dochód z parochii nie jest mniejszy jak 500 zł. i nie mniejszy jak kongrua jemu się należąca.

Od nadwyżki, przenoszącej ten dochód, opłacać winien paroch w roku do funduszu konkurencyjnego, a mianowicie: od nadwyżki nie przekraczającej 200 zł. 3%, od nadwyżki nie przekraczającej 400 zł. 5%, od nadwyżki zaś większej 8%.

Gdyby z tych opłat rocznych urósł kapitał, który z innemi na ten sam cel przeznaczonemi funduszami (§. 1. ust.) zabezpiecza w trwały sposób koszta utrzymania plebańskich budynków mieszkalnych i gospodarskich, zwolni polityczna władza krajowa w porozumieniu z właściwym ordynaryatem parocha od dalszych opłat. Zwolnienie to ustaje, skoro rzeczone fundusze okażą się niedostatecznemi.

§. 9. Kościoły filialne i zabudowania mieszkalne i gospodarskie dla duchownych, którzy przy nich są eksponowani, mają przy pomocy rozporządzalnego majątku tych kościołów stawiać i utrzymywać ci, w których interesie te kościoły i zabudowania istnieją, jeżeli inne prawne zobowiązania w tej mierze nie zachodzą. Okoliczność ta nie uwalnia ich wszakże od obowiązku konkurowania do wydatków na kościół i budynki parafialne, wyjąwszy, jeżeli osobna istnieje umowa, albo jeżeli ekspozyt aplikowany jest przez biskupa do samoistnego spełniania wszelkich funkcyj parafialnych.

§. 12. Wydatki na pokrycie potrzeb kościelnych z odprawianiem liturgii połączonych, jak też koszta utrzymania organisty lub diaka

i innych sług kościelnych pokrywane będą ze źródeł w §§. 1. i 2. wyrażonych. W razie niedostateczności tych źródeł, otrzyma paroch na pokrycie tych wydatków od parafian kwotę ryczałtową, która łącznie z pokryciem w §§. 1. i 2. wskazanem, nie może rocznie przenosić kwoty 100 zł.

Rozłożenie na parafian dzieje się w miarę podatków stałych przez nich parafii opłacanych.

§. 14. Komitet parafialny sprawuje następne czynności:

1. Ma sobie poruczony nadzór nad budynkami kościelnemi i plebańskiemi, czuwa nad ich utrzymaniem w dobrym stanie, przeprowadza budowy i restauracye budynków;

2. wymierza corocznie opłaty przypadające w myśl §§. 4. i 12., ściąga takowe w razie potrzeby za pośrednictwem politycznej władzy powiatowej i zawiaduje temi funduszami;

3. uchwala i przeprowadza we własnym zakresie budowle i naprawy, jeżeli koszta 100 zł. rocznie nie przekraczają;

4. najdalej do końca Września każdego roku sporządza preliminarz dochodu i rozchodu następnego roku;

5. najdalej do końca Lutego każdego roku sporządza zamknięcie rachunków za rok ubiegły i ogłasza, że wszystkim stronom interesowanym wolno je przeglądać w kancelaryi parafialnej przez dni 30 od dnia ogłoszenia, — stronom interesowanym wolno jeszcze w ciągu dni 14 po upływie tego terminu wnieść zarzuty do politycznej władzy powiatowej.

Organem wykonawczym komitetu parafialnego jest jego przewodniczący.

§. 16. Polityczna władza powiatowa rozpisze rozprawę konkurencyjną i zawezwie do niej odnośny ordynaryat i wszystkie do konkurencyi obowiązane strony. Dowody doręczenia należy złożyć przy rozpoczęciu rozprawy.

Patron i właściciel obszaru dworskiego mogą się zastąpić przez pełnomocnika, paroch zaś przez swego zastępcę w funkcyach kościelnych. Każda gmina wybiera bezwzględną większością głosów parafian tego samego obrządku prawo wyboru w gminie mających swego pełnomocnika. Każdej z tych stron należy się głos bez względu na to, czy w danym razie przyczynia się lub nie przyczynia do pokrycia kosztów.

Do powzięcia uchwały potrzebna jest obecność większej połowy uprawnionych do głosowania i absolutna większość obecnych. W braku kompletu należy na koszt winnych rozprawę odroczyć i na tym drugim terminie bez względu na liczbę obecnych przeprowadzić.

§. 19. Akta ostatecznie załatwionej rozprawy konkurencyjnej polityczna władza powiatowa odstępuje komitetowi, który w przekazanym sobie zakresie, jako organ uchwalający i nadzorujący w sprawach konkurencyi kościelnej, obejmuje zarazem kierownictwo i przeprowadzenie budowy, tudzież utrzymanie dotyczących rachunków.

Co do sposobu przeprowadzenia budowy, kosztów i żądania datków w pieniądzach, materyałach lub prestacyi w naturze i t. p. komitet

ściśle do prawomocności powziętych przy rozprawie konkurencyjnej postanowień stósować się powinien.

§. 20. Najpóźniej we dwa miesiące po ukończonej budowie lub restauracyi obowiązany komitet parafialny złożyć rachunki i ogłosić za pośrednictwem zwierzchności gminnych i obszarów dworskich w całej parafii z oznajmieniem, że rachunki przejrzane być mogą w kancelaryi parafialnej przez dni 30 od dnia ogłoszenia i że w przeciągu 14 dni po tym terminie wolno stronom interesowanym wnieść zarzuty do politycznej władzy powiatowej.

§. 21. Polityczna władza powiatowa dzierży kontrolę nad czynnościami komitetu parafialnego i zarządza w razie zaniedbania przez komitet obowiązków, stosowne środki zaradcze.

§. 22. Polityczna władza powiatowa rozstrzyga w zwykłym toku instancyi zażalenia przeciw uchwałom i zarządzeniom komitetu parafialnego wniesione w terminie 14 dni.

Art. II.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi wyznań i oświaty.

A.

Ustawa

z dnia . . . . . o ubezpieczeniu budynków kościelnych i plebańskich od ognia.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam co następuje:

Art. I.

§. 1. Komitet parafialny utworzony w myśl §. 13. ustawy o konkurencyi kościelnej z dnia 15. Sierpnia 1866 (Dz. ust. kr. XIV. z 30. Grudnia 1866) powinien budynki kościelne i plebańskie w zakładzie asekuracyjnym bez przerwy ubezpieczać od ognia.

§. 2. Wydatki na rzeczone ubezpieczenie mają być w ten sam sposób pokryte, jak koszta stawiania i utrzymywania budynków kościelnych i plebańskich.

§. 3. Wynagrodzenie uzyskane za szkodę pożarem wyrządzoną wpływa do funduszu konkurencyjnego i jedynie użyte być może na odbudowanie lub naprawę budynku przez ogień zniszczonego lub uszkodzonego.

Art. II.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi wyznań i oświaty.

B.

Ustawa

z dnia . . . . dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Ks. Krakowskiem.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam co następuje:

§. 1.

W każdej parafii wyznania katolickiego ma istnieć fundusz parafialny zapasowy na pokrycie kosztów stawiania i utrzymywania budynków kościelnych i plebańskich, jeżeli koszta te nie znajdują zupełnego pokrycia w istniejących i niewątpliwych funduszach lub zobowiązaniach specyalnych.

§. 2.

Do funduszu tego wpływają oprócz dobrowolnych datków, roczne opłaty stron konkurencyjnych wynoszące 1% podatków bezpośrednich w obrębie parafii opłacanych.

Polityczna Władza krajowa zwolni od opłaty do funduszu zapasowego, jeżeli ten fundusz łącznie ze środkami w §§. 1—7 w ustawie o konkurencyi kościelnej z 15. Sierpnia 1866 (Dziennik ustaw krajowych XIV. z 30. Grudnia 1866) wskazanemi, ubezpiecza przynajmniej w połowie koszta na utrzymanie budynków kościelnych i plebańskich w należytym stanie. Zwolnienie ustaje, skoro fundusz zapasowy wyczerpie się lub zmniejszy.

§. 3.

Fundusz zapasowy o tyle użyty być może do pokrycia kosztów stawiania i reparacyi budynków kościelnych i plebańskich właściwej parafii, o ile nie wystarczają środki wykazane w §§. 1—7 ustawy o konkurencyi kościelnej (§. 2.).

§. 4.

Komitet parafialny utworzony w myśl §. 13. ustawy o konkurencyi kościelnej, ściąga, w razie potrzeby za pośrednictwem politycznej władzy powiatowej, opłaty do funduszu zapasowego i zawiaduje nim stosownie do powyższych postanowień.

§. 5.

Zażalenia lub odwołania się od uchwał Komitetu parafialnego w sprawach funduszu zapasowego, rozstrzyga polityczna władza powiatowa.

§. 6.

Mojemu Ministrowi Wyznań i Oświaty polecam wykonanie tej ustawy.